

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40. – Ст. 356.
2. Щербина В.С. Господарське право /В. С. Щербина // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ebk.net.ua/Book/GPravo/06-10/71005.htm>.
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №18, № 19–20, № 21–22. – Ст. 144.
4. Про концесії : Закон України від 16 липня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №41. – Ст. 372.
5. Про затвердження Типового концесійного договору : постанова Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2000 року № 643 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 15. – Ст. 626.
6. Сімсон О. Е. Правові особливості договорів інвестиційного характеру: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О.Е. Сімсон; Національна юридична академія України ім. Я. Мудрого. – Харків, 2001. – 20 с.
7. Кафарський В.В. Інвестиційні договори в Україні: поняття, види, зміст, правове регулювання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / В.В. Кафарський; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К., 2006. – 190 с.
8. Деякі питання організації здійснення державно-приватного партнерства : постанова Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2011 р. № 384 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 28. – Ст. 1939.
9. Вінник О.М. Договірні відносини державно-приватного партнерства: проблеми правового регулювання // Вісник Вищої ради юстиції – 2013. – № 2 (14). – С 90–107.
10. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 1 липня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 524.
11. Особливості укладення договору концесії: роз'яснення Міністерства юстиції України від 19 січня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/n0014323-11>.
12. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних з укладенням та виконанням договорів про сумісну діяльність : роз'яснення Вищого арбітражного суду України від 28 квітня 1995 р. N 02–5/302 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v_302800-95.

УДК 34.096:346.9

ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ ЯК ПОЗАСУДОВОГО СПОСОБУ ВРЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ СПОРІВ

BENEFITS OF IMPLEMENTATION IN UKRAINE INSTITUTE OF MEDIATION AS EXTRAJUDICIAL SETTLEMENT OF COMMERCIAL DISPUTES

Махова Л.О.,

*асистент кафедри цивільного, господарського та екологічного права
ДВНЗ «Національний гірничий університет»*

У статті досліджується ефективність та переваги впровадження в Україні інституту медіації як альтернативного позасудового способу врегулювання господарських спорів, розкривається зміст та сутність самого процесу медіації. У роботі значну увагу приділено аналізу сучасного стану ефективності вирішення спорів за стандартною судовою процедурою. Наводиться аналіз національного та зарубіжного досвіду впровадження інституту медіації на законодавчому рівні.

Ключові слова: медіація, переваги медіації, господарські спори.

В статье исследуется эффективность и преимущества внедрения в Украине института медиации как альтернативного внесудебного способа урегулирования хозяйственных споров, раскрывается содержание и сущность самого процесса медиации. В работе значительное внимание уделено анализу современного состояния эффективности решения споров путем стандартной судебной процедуры. Приводится анализ национального и зарубежного опыта внедрения института медиации на законодательном уровне.

Ключевые слова: медиация, преимущества медиации, хозяйственные споры.

The article investigates the efficacy and benefits of the introduction in Ukraine of mediation as an alternative non-judicial means of settling commercial disputes, reveals the content and essence of the mediation process. In this work, considerable attention is paid to the analysis of the current state of the effectiveness of resolving disputes by means of the standard legal procedure. The analysis of national and international experience in the implementation of mediation at the legislative level.

Key words: mediation, advantages of mediation, content of advantages of mediation.

Постановка проблеми. На сучасному етапі реформування правової системи України та стрімкого інтегрування до європейських стандартів демократичності, враховуючи принципи верховенства права та сучасний стан судової системи захисту порушених прав, який потребує значного вдосконалення, гостро актуальним є питання про дослідження та впровадження в Україні альтернативних способів вирішення господарських спорів, одним із яких є медіація (посередництво).

Закріплення на законодавчому рівні гармонійної та ефективної системи вирішення конфліктів у господарській сфері є одним із найважливіших напрямів розвитку правової системи України в умовах становлення соціально орієнтованої ринкової економіки. Незважаючи на те, що за роки

незалежності України була прийнята низка законодавчих норм, які певною мірою регулюють відносини «примирення» у сфері господарювання, такі як «досудове врегулювання спорів шляхом направлення претензії контрагенту», «мирова угода під час судового розгляду», господарське законодавство в цьому аспекті потребує значного вдосконалення, новизни в методах підходу, зважаючи на низький рівень ефективності стандартних схем врегулювання спорів.

Стан дослідження. Дослідження у сфері медіації набирають обертів у своєму розвитку. Зі значними досягненнями та науковими розробками різних аспектів сфери медіації можна ознайомитися у працях О.В. Белінської, Ю.В. Розмана, Ю.Д. Притики, М.Я. Поліщука, С.Т. Йосипенко, О.К. Белікова, Н.Н. Леннуар, Є.О. Борисової,

В.М. Баранової, А.О. Горової, В.А. Жмудь, В.В. Землянської, К.В. Михайлової, Н.П. Осіпової, А.І. Шипилової, Е.Н. Рунессон, К. Кімберлі та інших видатних учених та практиків. Вагома кількість наукових праць присвячена процедурі та стадіям медіації, кваліфікаційним вимогам до медіаторів, порядку створення об'єднань та шкіл медіаторів, описанню прикладів вирішення конфліктних ситуацій за допомогою медіації. Однак за відсутності прямого закону значним напрямом, що залишається поза увагою науковців, є вивчення проблематики переваг упровадження в Україні інституту медіації як позасудового способу врегулювання господарських спорів на законодавчому рівні.

Метою статті є з'ясування змісту та підкреслення з урахуванням аналізу національного та зарубіжного досвіду переваг та ефективності впровадження інституту медіації (посередництва) в Україні на законодавчому рівні як позасудового способу врегулювання господарських спорів.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі завдання: проаналізувати досвід застосування альтернативного способу вирішення спірних ситуацій у правовій системі багатьох розвинених країн світу; дослідити правову природу та особливості самого процесу медіації та його сутність; виділити та розкрити головні переваги медіації порівняно з існуючими судовими процедурами розгляду спорів.

Виклад основного матеріалу. «Медіація» – слово англійського походження, що перекладається як «посередництво». Тобто це техніка ведення переговорів за допомогою третьої нейтральної сторони. Означає вид альтернативного врегулювання спорів, метод вирішення спорів із залученням посередника (медіатора), який допомагає сторонам конфлікту налагодити процес комунікації і проаналізувати конфліктну ситуацію таким чином, щоб контрагенти самостійно змогли обрати той варіант рішення, який би задовольняв інтереси і потреби всіх учасників конфлікту.

Медіація як один з методів встановлення правосуддя розповсюджена у більшості країн світу вже понад 35 років. Позасудовий порядок врегулювання спорів з'явився вперше наприкінці 70-х років у США та на початку 80-х років у Європі. Програми примирення успішно діють у Норвегії, Фінляндії, Великобританії, Австрії, Німеччині, Франції, Бельгії, Польщі та закріплені на рівні національного законодавства. Законодавчі органи зарубіжних країн всіляко сприяють розвитку медіації, таким прикладом може бути Франція, де процедура посередництва є безкоштовною для учасників процесу і оплачується з Державного бюджету. Світовий досвід орієнтований на активне використання медіації, що зумовлює потребу у дослідженні та впровадженні цього інституту і в українському законодавстві.

Офіційне визначення терміну наводиться у Типовому Законі ЮНСІТРАЛ «Про міжнародну комерційну примирювальну процедуру», прийнятому Комісією ООН у 2002 р. з настановами щодо її впровадження й застосування, згідно з яким медіація – це процес, коли сторони залучають третю особу для допомоги у мирному врегулюванні спорів, що виникають із приводу контрактних чи інших правових відносин або пов'язані з ними [1]. Для вирішення спору залучається нейтральна сторона – посередник, який веде процес, вислуховує аргументацію сторін щодо суті спору і активно допомагає зрозуміти свої інтереси, оцінити можливість компромісів і самостійно прийняти рішення, яке задовольнить усіх учасників [2]. Відповідно до Директиви № 2008/52/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 травня 2008 р. «Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах» медіатор – це будь-яка третя особа, незалежно від віросповідання чи професії, якій пропонується провести

посередництво ефективним, неупередженим і компетентним чином [3]. Законодавство різних країн світу має свої характерні вимоги до особи медіатора. Наприклад у Чехії та Австрії медіаторами можуть бути спеціалісти в галузі права, соціальних наук чи психології, які пройшли спеціальний тренінг, а в Польщі необхідною умовою є спеціальна освіта та набір особистих якостей, а також респекція в суді. Відповідно до французького законодавства посередники мають бути акредитовані прокуратурою і законтрактовані з Міністерством юстиції щодо надання послуг медіації. Незважаючи на різноманітність вимог до посередника в залежності від держави, основною є неупередженість та нейтральність, оскільки медіатор повинен бути незацікавлений у результатах справи та діяти однаково в інтересах обох сторін.

Досвід провідних країн світу вказує на те, що медіація є майже універсальним засобом вирішення конфліктів. За своєю суттю вона є неформальною, добровільною процедурою, проте показує чудові результати у розв'язанні конфліктів. Медіація оминає складні судові процедури та може бути адаптована до будь-яких обставин. Її метою є обговорення складної ситуації, налаштування учасників на конструктивну взаємодію для вирішення конфлікту обраним пріоритетним методом.

Процес застосування медіації не обмежений жодною галуззю права. Це і примирення потерпілого та правопорушника, якщо вчинено злочини невеликої тяжкості; і налагодження стосунків подружжя та встановлення нормальних взаємовідносин поза шлюбом; і добropорядне сусідство; і примирення сторін, що пов'язані трудовими відносинами [4, с. 339]; і вирішення проблем відшкодування моральної та/або матеріальної шкоди; у галузі корпоративного управління – вирішення конфліктів між членами ради зі встановлення меж між наглядом та управлінням, спорів акціонерів та інвесторів, між компанією та посадовими особами тощо; медіація в адміністративних справах – це позасудова процедура з вирішення спору між органами державної влади чи місцевого самоврядування та приватними особами, яка спрямована на мирне вирішення публічно-правових спорів, налагодження діалогу між громадянами та органами влади, розвантаження адміністративних судів; це може бути і методом вирішення міжнародних конфліктів.

Застосування медіації можливе для вирішення будь-яких непорозумінь і, зокрема, під час розв'язання господарських спорів. Небездоганне внутрішнє законодавство, що регулює сьогодені господарсько-правовий сектор України, провокує виникнення великої кількості конфліктів, казусів між суб'єктами господарювання, що завдають шкоди не лише їх учасникам, а й загалом іміджу нашої держави на світовій арені у налагодженні внутрішньо- та зовнішньоекономічних відносин. Традиційним способом врегулювання господарсько-правових спорів в Україні залишається звернення до господарського суду. Проте існує багато недоліків такої процедури вирішення конфліктних ситуацій, де негативними факторами впливу залишаються і недосконалість українського господарського та господарсько-процесуального законодавства, і публічність, і корупція, і низька кваліфікація суддів, і значні фінансові та часові затрати, і бюрократичність, і розголошення комерційної інформації, і ухилення від виконання рішення суду, і труднощі в реалізації прийнятих судових рішень, і нересурсність виконавчих служб, що свідчить про невисоку ефективність звичайної процедури вирішення суперечок, підтверджує актуальність пошуку та запровадження альтернативних позасудових способів вирішення спорів [5, с. 31].

Основною характеристикою медіації, її принциповою відмінністю від конфронтаційних за своєю суттю процедур, зокрема судових, є простота, відсутність формалізму, гнучкість, а головне – економія часу та коштів.

Світовий досвід досудового врегулювання спору шляхом медіації свідчить, що цей інститут примирення дає позитивний результат як для самих учасників конфлікту, так і для загальної справи – збереження довгострокових господарських відносин, партнерських зв'язків між суб'єктами підприємницької діяльності, що є важливим у довгостроковому веденні успішного бізнесу.

У конфліктній ситуації універсальність медіації дає можливість її проведення як до етапу звернення до суду (третейського суду), так і під час або після судового чи третейського провадження, у тому числі під час виконавчого провадження.

Медіацію можна застосовувати як у конфліктах (спорах) між резидентами України, так і у конфліктах за участю нерезидентів, якщо сторони під час укладання зовнішньоекономічних договорів погодились, що процедура медіації буде проведена на території України.

Основною ідеєю медіації є концепція відновного правосуддя, що передусім спирається на компенсаційне спокутування заподіяної шкоди, яке слід розуміти як альтернативу сьогодишній ідеї бюрократичного і не завжди ефективного правосуддя.

В основу медіації покладено принципи:

- добровільності, де кожна із сторін на власний розсуд приймає рішення щодо участі у переговорах і усвідомлює, що рішення може бути досягнуте тільки шляхом співробітництва, передбачає можливість добровільного припинення процесу на будь-якому етапі;

- ширості намірів щодо вирішення конфлікту, що вбачається у правовій консенсуальності сторін, толерантності, винаході найкращого для обох сторін рішення для повного розв'язання непорозумінь;

- правоздатності та деліктоздатності сторін; сторони несуть відповідальність за прийняття рішення та його саме виконання, а медіатор – за законність, дотримання правил та принципів процедури;

- конфіденційності – все, що відбувається у процесі медіації, не розголошується ні медіатором, ні сторонами.

- неупередженості посередника, що полягає у нейтральності медіатора, відсутності оцінок та осуду, допомозі рівною мірою обох сторонам конфлікту. Основною рисою посередництва (медіації) є нейтральність посередника та самовизначення сторін (сторони самостійно мають знайти взаємоприйнятний варіант вирішення конфлікту або суперечки). Цим роль медіатора відрізняється від ролі незалежного судді, зобов'язаного винести рішення, що вирішить конфліктну ситуацію.

- неформальності та гнучкості процедури медіації – це відсутність часових меж, бюрократії, формальностей у подачі та складанні процесуальних документів, простота, прозорість та доступність для всіх учасників процесу.

Сам процес здійснення медіації має певні етапи:

1. Підготовка до посередництва, що полягає у виборі медіатора, налагодженні контактів посередником зі сторонами конфлікту та організація простору для проведення медіації.

2. Вступна частина медіації, де медіатор знайомить учасників із процедурою медіації та її принципами, обговорює зі сторонами правила медіації, відповідає на питання сторін, сторони підписують письмову Згоду на участь у медіації.

3. Презентація сторін. Завдання цього етапу – дати сторонам можливість висловитися стосовно конфліктної ситуації і ставлення до неї. Детально визначаються і узгоджуються між сторонами суть проблеми та ключові моменти, що потребують розв'язання. Формується коло основних питань для обговорення. Цей етап є базовим у побудові діалогу між сторонами, оскільки вони є основними суб'єктами комунікації, а роль медіатора полягає винятково у полегшенні процесу спілкування між учасниками.

4. Бесіда з кожною стороною окремо сприяє виявленню бажаних передбачуваних шляхів розв'язання конфліктної ситуації кожною зі сторін.

5. Обговорення та розв'язання проблеми. Завдання цього етапу полягають у визначенні шляхів розв'язання проблеми та знаходженні варіантів, які задовольняють обидві сторони конфлікту. Медіатор роз'яснює наслідки реалізації прийнятих рішень. Особлива увага приділяється успіху «відновлення» стосунків.

6. Висновок угоди полягає у підписанні письмового документу, який офіційно закріплює досягнуте протягом попереднього етапу порозуміння – чіткий план виходу з конфліктної ситуації зі вказаними часовими рамками та розподілом відповідальності між учасниками конфлікту.

Отже, однозначними перевагами медіації є економія часу порівняно зі стандартним процесом налагодження конфлікту через судові органи; звільнення суддів від навантаження і надання можливості зосередитися на більш серйозних справах, що пришвидшує загальний процес розгляду справ у суді; зняття емоційного напруження; зниження вартості процесу вирішення спору, можливість уникнути іноді непомірно великого розміру судового збору; можливість впливати на результат, оскільки сторони доходять згоди самі – медіатор не приймає рішення за них; конфіденційність процедури на відміну від гласності судового процесу (дає змогу мінімізувати ризик публічного розголошення, що є важливим у багатьох сферах людського життя – від небажання розголошувати інформацію щодо приватного життя до побоювань розголошення комерційної таємниці); гарантія добровільного виконання консенсуального рішення та уникнення формальної процедури стягнень за виконавчими листами; можливість збереження або відновлення ділових взаємин із партнерами; можливість запобігти виникненню подібних конфліктів у майбутньому.

Окремою перевагою хотілося б виділити психологічний аспект спонукального характеру до добровільного виконання рішення, прийнятого під час врегулювання спору шляхом примирювального процесу. Аргументується це тим, що коли суд виносить рішення, то навіть за умови застосування примусового виконання воно часто не виконується. Цьому фактору є пояснення психологів, які стверджують, що людина опирається будь-яким примусовим заходам через свою природу. Водночас коли особа бере активну участь у прийнятті та формулюванні рішення, ступінь опору значно зменшується, тобто людина добровільно виконує погоджене, а не «нав'язане» рішення.

Медіація є примирювальною процедурою, яка передбачає обговорення правової проблеми, що сталася, без зайвого психологічного загострення. Завдяки присутності медіатора, який полегшує сторонам процес діалогу та скеровує їх на узгодження інтересів і знаходження консенсусу, процесуальна змагальність переходить у співпрацю, на відміну від судового розгляду, де завжди є боротьба, переможець та сторона, що прогнала. [7, с. 251]. Спори, що розв'язуються мирним шляхом, сприяють цивілізованому прогресу, розвитку суспільства. Альтернативні способи вирішення конфліктних ситуацій ґрунтуються на добровільності, паритетності, оскільки їх використання є правом, а не обов'язком [6, с. 54].

Для ілюстрації переваг медіації можна навести наглядні приклади міжнародного досвіду за останні три роки: в США 95% справ, що були відправлені на медіацію, не дійшли до судового розгляду; в Німеччині 93% медіацій завершуються мировою угодою; у Великобританії показник результативності медіації становить 90–95%. За даними досліджень (див., наприклад, Jennifer E. Shack, «Bibliographic Summary of Cost, Pace, and Satisfaction Studies of Court Related Mediation Programs») у господарсько-правових спорах про «виконання контрактів» медіація на 56% скорочує фінансові витрати та на 73% є менш

тривалою у часі. Це пов'язано з тим, що медіація має чисельні переваги порівняно з судовими процедурами та іншими засобами вирішення спорів.

У нашій державі використання медіації як способу вирішення спорів має недовгу історію, оскільки лише з кінця дев'яностих років починає формуватися мережа українських регіональних груп медіації, проводяться перші експерименти щодо її використання. Прототипом медіації є вітчизняний інститут примирення в процесуальному законодавстві – ст. 175 ЦПК України, ст. 78 ГПК України, які регламентують укладання між сторонами судового процесу мирової угоди. У 2006 році був виданий Указ Президента України № 361/2006 «Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів», де зазначається, що держава повинна сприяти розвитку таких недержавних інституцій, як третейські суди, посередники тощо, які допомагають залагодити спір, не доводячи його до суду [8].

Необхідність запровадження інституту медіації у вітчизняній системі права ґрунтується на позитивних результатах практики застосування інституту примирення в багатьох країнах світу, що свідчить про його ефективність. Крім того, це відповідає загальній позиції України щодо гармонізації національного законодавства із законодавством Європейського Союзу, оскільки питанню примирних процедур присвячено низку рекомендацій і рішень Ради Європи.

Про доцільність запровадження процедури медіації (примирення) в українському судочинстві свідчать Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи «Про медіацію в цивільних справах» та «Про сімейну медіацію», а також «Зелена книга» про альтернативне врегулювання спорів у цивільному та комерційному праві Комісії Європейських Співтовариств тощо.

Враховуючи Рекомендацію № R (98) 1 Комітету Міністрів Ради Європи щодо медіації в сімейних справах від 21 січня 1998 р., Рекомендацію № R (99) 19 Комітету Міністрів Ради Європи щодо медіації в кримінальних справах від 15 вересня 1999 р., Рекомендацію Rec. (2001) 9 Комітету Міністрів Ради Європи щодо альтернативного судового розгляду спорів між адміністративними органами і сторонами – приватними особами від 5 вересня 2001 р., Рекомендацію Rec. № (2002) 10 Комітету Міністрів Ради Європи щодо медіації в цивільних справах від 18 вересня 2002 р., Основне положення рішення Ради Європейського Союзу (2001/220/ІНА) щодо місця жертв злочинів у кримінальному судочинстві від 15 березня 2001 р., Директиву Європейського парламенту та Ради № 2008/52 ЕС щодо деяких аспектів посередництва (медіації) у цивільних та комерційних справах від 21 травня 2008 р. тощо, запровадження механізмів альтернативного вирішення спорів є доцільним на сучасному етапі розвитку правової системи. Це не тільки сприятиме зменшенню навантаження на судову систему, а й пришвидшить вирішення спорів. Саме тому прийняття закону, який забезпечить належне врегулювання процедури медіації, обов'язковість прийнятих в її результаті рішень є передумовою застосування цього альтернативного способу вирішення спорів.

Ця позиція узгоджується і з конституційними приписами, оскільки відповідно до частини п'ятої ст. 55 Конституції України держава гарантує кожному будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань, хоча Основний Закон України безпосередньо не містить положень щодо інституту чи механізмів вирішення спорів із допомогою процедури медіації.

Починаючи з 2009 р. Комітет із питань правової політики та правосуддя неодноразово розглядав на своїх

засіданнях проект Закону України про медіацію, поданий ініціативною групою народних депутатів України. Однак, підтримуючи в цілому необхідність чіткого законодавчого регулювання процедури медіації в Україні, члени Комітету висловлювали зауваження щодо змісту поданого законопроекту та рекомендували його на доопрацювання. Нарешті 3 листопада 2016 р. на засіданні Верховної Ради України народні депутати 238 голосами у першому читанні прийняли за основу проект Закону України № 3665 «Про медіацію», яким пропонується запровадити інститут медіації в Україні та визначити правові основи позасудового вирішення спорів. [9]. Законопроект № 3665 пропонується запровадити інститут медіації в Україні та визначити правові основи надання послуг медіації на професійних засадах, поширити практику мирного вирішення спорів позасудовими методами та забезпечити збалансовані взаємовідносини між інститутом медіації та судовою системою, а також принципи та порядок проведення медіації, статус медіатора, особливості проведення процедури медіації під час судового розгляду, механізми контролю за якістю надання послуг медіації та засади державної політики у сфері медіації.

Але вже сьогодні, незважаючи на відсутність прямого закону про медіацію, Україна може запропонувати європейській спільноті свій власний, хоч і невеликий, але досить вагомий досвід застосування процедури медіації, який підтверджує високу ефективність застосування цього інституту у вирішенні конфліктів. На території України діє низка Регіональних груп медіації, які об'єдналися в Асоціацію груп медіації України та Український центр порозумінь. Вже існує Український Центр Медіації (УЦМ), що створений при Києво-Могилянській Бізнес-Школі, який діє у двох напрямках – навчання медіаторів (освітня сфера) і надання послуг незалежними медіаторами. Основне завдання Центру – донесення інформації про медіацію як про ефективний інструмент у вирішенні конфліктів та демонстрація успішного досвіду її застосування.

Показник виконання угод, укладених за результатом медіації, сьогодні в Україні є приголомшливим: майже 99% домовленостей виконуються сторонами добровільно. Натомість показник примусового виконання судових рішень в Україні не перевищує 48%, що є кричущим та недопустимим.

Отже, можна прогнозувати, що вже у найближчій рік в українському законодавстві буде запроваджено цей дійсно прогресивний та дієвий інститут, який позитивно впливатиме на учасників суспільних відносин, стане конкретним механізмом забезпечення права сторін на примирення, визначеного чинним законодавством, та сприятиме формуванню позитивного іміджу країни серед світової спільноти.

Висновки. Проаналізувавши наявний світовий досвід застосування інституту медіації на державному рівні, розглянувши стан судового процесу розгляду господарських спорів в Україні, а також ефективність реалізації судових рішень, необхідно зазначити, що запровадження інституту медіації на законодавчому рівні сприятиме демократичності, всебічності, економічності та ефективності вирішення спірних ситуацій зі збереженням подальших доброзичливих партнерських відносин, високовідсотковим показником виконаних погоджених рішень, психологічним комфортом та сприятиме гармонізації суспільства загалом. Адже заохочення людей до поваги один до одного та до вирішення конфліктів у разі їх виникнення на відновних засадах – це два найважливіших шляхи розбудови справедливого та гуманного суспільства та правової держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Типовий Закон ЮНСІТРАЛ «Про міжнародну комерційну примирювальну процедуру», 2002. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-conc/03-0953_Ebook.pdf.
2. Єрьоменко Г.І. Медіація як спосіб вирішення суперечок/ Єрьоменко Г.І.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://innovations.com.ua/ua/interview/13281/temp>.
3. Директива 2008/52 ЄС «Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах» від 5.05.2008 р. // Official Journal of the European Union L 136/3.
4. Мамич М.В. Медіація як технологія врегулювання конфліктів/ М.В. Мамич // Актуальні проблеми держави і права. – 2007. – Вип. 34. – С. 338–341.
5. Подковенко Т.О. Медіація як один з альтернативних способів розв'язання юридичних конфліктів/ Т.О. Подковенко // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – 2009. – Вип. 45. – с. 31–38.
6. Гойко О. Від судового захисту до альтернативних методів вирішення спорів/ О. Гойко // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2010 – № 6 (56). – С. 54–60.
7. Розман Ю.В. Медіація як альтернативний спосіб вирішення приватноправових спорів/ Ю.В. Розман // Актуальні проблеми політики. – 2013. – Вип. 49. – С. 251.
8. Указ Президента України № 361/2006 «Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів» від 10.05.2006 р. :[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/361/2006>.
9. Бондаренко-Зелінська Н.Л. Запровадження альтернативних способів врегулювання спорів: європейський досвід для України / Н.Л. Бондаренко-Зелінська – Міжнародне приватне право: розвиток, порівняльний аспект, гармонізація – С. 167.
10. А. Горова «Проміжна оцінка розвитку центрів відновного правосуддя у громадах» // Відновне правосуддя в Україні. – № 1. – 2007. – С. 27–32.
11. Кимберли К. Фундаментальные основы альтернативного разрешения споров // Из материалов Третьей ежегодной конференции по внесудебному разрешению коммерческих споров. – 1996 р.
12. Боброва О.М., Горова А.О., Землянська В.В., Прокопенко Н.М. Відновне правосуддя. Особливості впровадження процедури медіації: європейський досвід. К. : Наш час, 2006. – С. 164.
13. Леннуар Н.Н. Альтернативное разрешение споров: переговоры и медиация: Учеб.-метод. пособие. – СПб.: Изд-во Санкт-Петербургского института права имени Принца П.Г. Ольденбургского, 2004. – 100 с.
14. Беліков О. Конфлікти у підприємницькій діяльності та можливості їх врегулювання / О. Беліков. – Юр. журнал: Юстиніан № 5/2007 : [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2664>.